

Epidemiyolojik Araştşrmalar Merkezi Depresyon leği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Epidemiyolojik Araştşrmalar Merkezi Depresyon leği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21007>

Özet

Epidemiyolojik Araştırmalar Merkezi Depresyon Ölçeği (**CES-D**), bireylerde depresif semptomların sıklığını ve şiddetini ölçmek amacıyla tasarlanmış 20 maddelik bir öz bildirim araçdır. Orijinal olarak Radloff (1977) tarafından geliştirilen bu ölçek, klinik tanı koymaktan ziyade, epidemiyolojik çalışmalarında risk altındaki popülasyonları taramak için yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu spesifik giriş, ölçeğin Lehmann ve arkadaşları tarafından 2011 yılında **Tip 2 Diabetes Mellitus** hastaları üzerinde gerçekleştirilen Türkçe uyarlama ve geçerlik çalışmasına dayanmaktadır. Uyarlama, ölçeğin Türk kültürüne ve diline uygunluğunu, aynı zamanda kronik hastalıkları olan bireylerde güvenilirliğini ve geçerliliğini doğrulamayı amaçlamıştır.

Türkçe CES-D, 4'lü Likert derecelendirme formatını kullanır ve yüksek düzeyde iç tutarlılığına (Cronbach Alfa = 0.88) sahiptir. Geçerlik analizleri, ölçeğin diğer refah ölçütleriyle (örneğin WHO-5) beklenen güçlü korelasyonları gösterdiğini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler

Depresyon Ölçeği, CES-D, Uyarlama, Tip 2 Diyabet, Geçerlik, Güvenirlik, Öz Bildirim, Psikometri.

Yazarlar

Lehmann, V., Makine, C., Karadağ, Ç., Kadıoğlu, P., Karadağ, K., François Pouwer.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, genel popülasyonda ve klinik olmayan ortamlarda depresyonun yaygınlığını ve şiddetini hızlı bir şekilde taramaktır. CES-D, bireylerin son bir haftadaki duygusal ve davranışsal durumlarını değerlendirerek, klinik müdahale gerektirebilecek semptom düzeylerini belirlemeye yardımcı olur. Türk uyarlamasının özel amacı ise, depresyonun Tip 2 Diyabet hastalarında yüksek komorbidite gösterdiğini gerçeğinden yola çıkarak, bu özel hasta grubunda güvenilir bir tarama aracı sağlamaktır.

Bu adaptasyon çalışması, Türkiye'deki araştırmacılara ve sağlık profesyonellerine uluslararası kabul görmüş, geçerli ve kanıtlanmış bir araç sunarak, kronik hastalık yönetimi bakımında psikososyal değerlendirmelerin iyileştirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemiştir.

Yapı

CES-D, depresyon yapısının dört ana bileşenini kapsayan 20 maddeden oluşmaktadır: **Negatif Duygulanım**, **Pozitif Duygulanım** (ters puanlanır), **Somatik ve Gecikmiş Faaliyet** ve **Kişilerarası Zorluklar**. Katılımcılar, her bir maddeyi 4'lü Likert ölçeği üzerinden değerlendirirler.

Bu derecelendirme sistemi, semptomun son bir hafta içinde ne sıklıkla deneyimlendiğini yansıtır:

0 = Fikrim yok

1 = Katılmıyorum

2 = Kısmen katılıyorum

3 = Katılıyorum

Bu yapı, depresif belirtilerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesini sağlayarak, sadece duygusal durumu değil, aynı zamanda fiziksel ve sosyal işlevsellik üzerindeki etkilerini de ölçmeyi mümkün kılar.

Geçerlik

Türkçe CES-D versiyonunun geçerliği, Lehmann ve arkadaşları (2011) tarafından **yakınsak geçerlilik** analizleri kullanılarak incelenmiştir. Çalışmada, CES-D toplam skoru ve karşılan iki faktörün diğer öz-bildirim ölçütleri ile olan korelasyonlar incelenmiştir. Bu korelasyon değerleri $r = 0.17$ ile $r = 0.70$ arasında oldukça anlamlı bulunmuştur.

Özellikle, CES-D toplam puanı ile refahı ölçeği WHO-5 ölçeği arasındaki negatif korelasyonun ($r = -0.70$) en güçlü iliski olduğu tespit edilmiştir. Bu yüksek negatif korelasyon, depresyon düzeyleri arttıkça refah seviyelerinin düştüğünü göstererek, ölçeğin beklenen teorik yapıyla uyumlu olduğunu ve ölçmek istediği **depresyon** yapısnı başarıyla ölçtüğünü kanıtlamaktadır. CES-D'nin ikinci karşılan faktörünün diğer önlemlerle olan iliskisi ise 0.17 ile 0.45 arasında değerlidir.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılık **güvenirlik** düzeyi, **Cronbach Alfa katsayısı** kullanılarak hesaplanmıştır. Türkçe adaptasyon çalışmasında, Cronbach Alfa katsayısı **0.88** olarak belirlenmiştir. Bu katsayı, genel olarak kabul edilen 0.70 eğinin oldukça üzerindedir ve ölçeğin maddelerinin yüksek düzeyde homojen olduğunu, yani tutarlı bir şekilde aynı psikolojik yapıyı ölçtüğünü göstermektedir. Bu sonuç, CES-D'nin Tip 2 Diyabet hastaları gibi spesifik popülasyonlarda dahi güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilceğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Orijinal CES-D, dört faktörlü bir yapıya işaret etse de, Türk uyarlama çalışmasındaki bulgular farklılık göstermiştir. Geçerlik analizleri sırasında, CES-D'den iki ana faktör karşıldığı belirtilmiştir. Bu durum, kültürel ve popülasyon farklılıkları ölçeğin yapısal gösterimini etkileyebileceğini düşündürmektedir. Her ne kadar detaylı faktör yükleri kaynakta açıkça belirtilmese de, karşılan bu iki faktörün öz-bildirim ölçütleriyle anlamlı korelasyonlar göstermesi

(0.17-0.70 aralığında), bu faktörlerin depresif yapının ilgili boyutların temsil ettiğini göstermektedir.

Enstrüman

Test Türü: Psikometrik Öz Bildirim Ölçeği (Uyarlama)

Format: 20 maddeden oluşmaktadır. 4'lü Likert derecelendirme sistemi kullanılmaktadır.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal), ve diğer birçok dil.

Popülasyon Grubu: Yetkinler, özellikle kronik hastalıklı olan bireyler (Tip 2 Diyabet hastaları).

Yaş Grubu: Yetkinler (Çalışma 2011 yılında Tip 2 Diyabet hastaları üzerinde yapılmıştır).

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki Tip 2 Diyabet hastaları. Ölçek, genel popülasyon taraması için de uygundur.

Test Metodolojisi: Katılımcılar, son bir haftalık deneyimlerini yansıtan duygusal ve davranışsal durumlarını derecelendirmeleri esasına dayanır.

Anahtar Kelimeler

Depresyon, CES-D, Likert Ölçeği, Kronik Hastalıklar, Güvenirlilik, Geçerlik, Psikolojik Tarama, Cronbach Alfa.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değil.

Bağılık E-posta Adresleri: f.pouwer@uvt.nl (Sorumlu Yazar François Pouwer)

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değil.

İzinler, Ücretler ve Test Yılı

CES-D'nin orijinal versiyonu kamu malı olarak kabul edilmektedir. Türkçe uyarlama çalışması 2011 yılında yayımlanmıştır. Kullanım öncesinde, etik onay ve izinler konusunda sorumlu yazar François Pouwer ile (f.pouwer@uvt.nl) iletişime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: the-centre-for-epidemiologic-studies-depression-scale-ces-d-toad.pdf

Kaynaklar

Lehmann, V., Makine, C., Kar??da?, Ç., Kad??olu, P., Kar??da?, K., & Pouwer, F. (2011). Validation of the Turkish version of the Centre for Epidemiologic Studies Depression Scale (CES-D) in patients with type 2 diabetes mellitus. *BMC Medical Research Methodology*, 11: 109. <https://doi.org/10.1186/1471-2288-11-109>

Epidemiyolojik Araştırmalar Merkezi Depresyon Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşaşındaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte listelenmemiştir. Ölçek, 20 maddeden oluşmaktadır. Derecelendirme sistemi 4'lü Likert şeklindedir: (3=katıııyorum - 2=kışmen katıııyorum - 1=katılmışyorum - 0=fikrim yok).